

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-215
Karar Sayısı : **08-58/937-380**
Karar Tarihi : 16.10.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖR : Hale GÜNDÜZ

C. ŞİKAYET EDEN : Ahmet KOCAKOÇ
Hamalbaşı Cd. No:4 K:7 Galatasaray/İstanbul

D.ŞİKAYET EDİLEN : Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.
Gardenya 42/B Ofis Blok K:17 81120 Ataşehir
Küçükbakkalköy/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Bankaların Kredi Kayıt Bürosu A.Ş. (KKB) aracılığı ile müşterilerinin bilgilerini paylaşmasının rekabet ihlaline yol açtığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet başvurusunda, bankaların KKB aracılığıyla müşterilerinin kredilendirilmesi ile ilgili derecelendirme ve değerlendirme yapmasının ve bu değerlendirmeleri diğer bankalar ile paylaşmasının yasal dayanağının olmadığı ve söz konusu uygulamanın bir kartel olduğu iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 8.9.2008 tarih, 5921 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 6.10.2008 tarih, 2008-4-215/İİ-08-HG sayılı İlk İnceleme Raporu, aynı tarih, REK.0.08.00.00-110/291 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-58 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda, şikayet konusu eylemlerin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil edip etmediğinin tespit edilebilmesi için aynı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasının yerinde olacağı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Bankaların KKB üzerinden yürüttükleri bilgi paylaşımı bireysel kredilere ilişkindir. Üyeler birbirleri ile bireysel kredi kullanıcılarına ait bilgileri paylaşmakta, bu bilgiler doğrultusunda da kişinin risk durumuna göre kredi verme kararlarını şekillendirmektedirler. Dolayısıyla, etkilenen piyasa göz önünde bulundurularak ilgili ürün pazarı "bireysel tüketici kredileri pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Bankaların ülke çapında faaliyet göstermesi ve hizmetlerinin ülke içinde aynı şekilde gerçekleştirilmesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Kredi Kayıt Bürosu A.Ş.

1993 yılında 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 83. maddesine eklenen ve kredilerin takip ve kontrolüne olanak sağlayan bir hükümlerle, mali kurumların ihtiyaç duyduğu "kurumlar arasında kredi müşterilerine yönelik bilgi paylaşımı" mümkün hale getirilmiştir. KKB bu düzenleme doğrultusunda, Bankalar Birliği'nin de desteği ile ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık olan mali kurumlar arasında bireysel kredilerin takip ve kontrolünü sağlamak için gerekli olan bilgi paylaşımını gerçekleştirme amacıyla, 1995 yılında 11 bankanın ortaklığı ile kurulmuştur. KKB'nin kurulmasına olanak tanıyan hüküm 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22. maddesinin dokuzuncu fıkrasında yer almıştır. Söz konusu kanun maddesi 17.12.1999 tarihli ve 4491 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile değiştirilerek, bilgi paylaşım olanağından, ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları ile sigortacılık olan mali kurumların yanı sıra Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından uygun görülecek şirketlerin de yararlanabilmeleri ve bu amaçla KKB'ye üye olabilmeleri mümkün hale gelmiştir.

KKB'nin riskli müşterileri belirlemek ve bankalarla bu konuda bilgi paylaşımını kolaylaştırmak üzere kurduğu Kredi Referans Sistemi Nisan 1999'da sektörün hizmetine sunulmuştur. Kredi Referans Sistemi KKB üyesi olan kurumlar arasında, bireysel kredi ürün müşterilerine ait detaylı bilginin paylaşılması suretiyle, kredi kararı aşamasında risk faktörünün belirlenmesine ve dolayısıyla da riskin azaltılmasına olanak sağlayan bir "bilgi paylaşım sistemidir". Bu sistem ile bireysel kredi riski azaltılması, kredi kararlarının daha hızlı ve daha sağlıklı verilmesi, kredi riskinin ölçülmesi ile kullanılan kredi hacmini artırılacak mevcut müşterilerin yeni kredi limitlerinin belirlenmesini amaçlanmaktadır. Sistemden bugün itibarıyla 38 üye kuruluş hizmet almaktadır.

I.3. Değerlendirme

Şikayetin konusu, bankaların KKB aracılığıyla kişilerin kredilendirilmesi ile ilgili derecelendirme ve değerlendirme yaptığı, bilgileri paylaştığı ve bu yönüyle kartel gibi hareket ettiği şeklindedir.

KKB üyeleri, bireysel kredi ürününe yönelik mevcut ve potansiyel müşteri konumundaki tüketici bilgilerini birbirleriyle paylaşmaktadırlar. Bu şekilde, kredi geri ödenmeme riskini en aza indirmeyi ve müşteri araştırma süresini kısaltarak daha hızlı hizmet sunmayı amaçlamaktadırlar.

Merkez Bankası'nın da gerçek ve tüzel kişilere ait karşılıksız çek, negatif nitelikli (ödenmemiş) ferdi kredi ve kredi kartları, protestolu senetler, kredi limit ve risk bilgilerinin yer aldığı veritabanı bulunmaktadır. Halk arasında Merkez Bankası Kara Listesi denilen bu veritabanı bankalar ve kredi vermeye yetkili kuruluşların online erişimine açıktır. Ayrıca, Merkez Bankası bünyesinde tutulan veri tabanındaki kayıtlar gerçek ve tüzel kişiler tarafından yazılı dilekçe ile elden veya posta yoluyla talep edilebilmektedir. Kredi veren kurumların kredi risk bölümleri kendilerine gelen başvuruları değerlendirirken KKB kayıtlarının yanı sıra Merkez Bankası kayıtlarını da referans olarak kullanmaktadır. Müşterilerin kredi veren kuruluşun kredi politikalarına uygun olup olmamasının tespiti sırasında başvuru sahibinin sağladığı bilgilerin yanı sıra bu referans noktaları da önemlidir. Ancak, İki sistem arasında temel bir takım farklılıklar bulunduğundan, Merkez Bankası'nın benzer bir veri sisteminin olması KKB'nin varlık

08-58/937-380

90 gerekçesini zayıflatmamaktadır. Merkez Bankası kara listesi sadece borcunu ifa edemeyenlere ilişkin bilgileri içermektedir. Öte yandan KKB veri tabanında kredi kullanan tüm müşterilere (borcunu düzenli ödeyen, birkaç ay gecikmeli ödeyen yahut birkaç farklı bankadan aynı anda kredi kullanan kişilere) ilişkin bilgi yer almaktadır. Böylece, alınan krediyi geri ödeyememe riski açısından daha geniş bir değerlendirme yapma olanağı tanınmaktadır. Zira, bankalar açısından geçmişte borcunu ödemeyenler gibi hali hazırda ödeyebilen ama ödeme gücünü aşacak şekilde başka bankalardan da kredi kullanmak isteyen müşteriler de risk unsuru taşımaktadır. Bu noktada, KKB ekonomideki risk unsurlarının azaltılması açısından faydalıdır.

100 KKB kurulduğu tarih olan 1995'ten bu yana söz konusu faaliyetlerde bulunmuştur. Ancak, geçen süre zarfında bankacılık sektörüne ilişkin yapılan pek çok incelemede, kredi müşterilerine yönelik bilgi paylaşımının koordinasyona yol açtığına dair bir bulguya ulaşılmamıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; başvuru konusu iddialara ilişkin olarak herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.